

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na 1/4 leta 5 Din, na posamezni naslov 6 25 Din. V inozemstvo mesečno 6 Din. Od 1. julija doma 6 Din več, v inozemstvu 12 Din več. Doma se lahko v blagi plača.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.
Uredništvo i odprava v Kranju. Uprava v Murški Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: Cela stran 800 Din, mali oglas do 35 reči 10 Din, više vsaka reč 1 Din. Med tekstem so oglas 15% dražji — Po-püst od 5—50% — Poštna ček. pol. št. 11.806.

Naročnikom.

Novo leto se je približalo. Približalo se je i nam je zakričalo: Naročnikom povej v Marijinom imeni, naj ne odstopijo od Novin, nego naj vsi, ki li morejo, si je naročijo. Novine so list, ki je pun Kristušovga dūha: brani njegovo vero, zatira krivico, žive v lūbezni i širi lūbezen do Boga i bližnjega.

Najsvetejši Dūh, sv. Dūh Bog nam zapovedava, da „če jemo, ali pijemo, ali kajkoli delamo, delajmo vse v božo čast!“ Po toj zapovedi pišemo i izdajamo Novine. One morajo Boga odičiti, bližnjega zveličati, one morajo pomagati v vseh telovnih, gospodarskih i drugih nevolaj iz lūbezni. To so delale dozdej, to bodo i odsehmao.

Ne mislite, ka ščemo mi samo predge pisati; te dobijo najmenši prostor v njih. Največ bomo pisali od naših nevol i od varstva za nje. A pisali bomo vse v Kristušovom dūhi, to je pisali bomo samo pravico i pobijali bomo laž, od koga koli bi ta shajala. To je pomen i dužnost krščanskih novin.

Nede pitanja, ki se tiče nas, naj je te že to svetovno, ali državno, ali naše pokrajinsko, da njemi ne bi posvetili vse pazljivosti. Radi bomo spunili tudi posebne žele naših naročnikov, naj nam je samo odkrijejo. I tudi nede nevole, ka ne bi priskočili svojim naročnikom na pomoč. Tak smo delali tudi dozdej, tak bomo tudi odsehmao. Vsaki je dobo pri nas brezplačno vsa popotrebna pojasnila v vsakom pogledi, siromaki tudi vrednostno podporo. Mi vam dragi naročniki, ne želemo, ka bi meli nesrečo ognja i tak zaslužili od nas kakšo podporo. Mi vam drugo bošo podporo nudimo, to ka vas naj ne doleti nesreča ognja. *Mi svete meše damo služiti, ka se obvarjete nesreče ognja*, dobro znajoč, ka si nišče ne žele ognja, čeravno ma obečano podporo. Nišče ne bi rad prestao tistoga straha, tistoga kvara, tistoga nemira, tiste zburkanosti v dūši, tistoga oslabljenja v telesnom zdravju i tistoga poslabšanja vu vrednosti, ka prinaša nesrečo ognja. I mi vas vseh teh nesreč rešavamo po velikoj

priprošnji bože matere, šteroj vas zročamo po svetih mašaj i drugih molitvaj.

Vse včinimo za vas, dragi naročniki! Ves živemo za vas! Za vas se darujemo den za dnevom v velkoj potrplivosti brez vsega zaslužka, naj vam samo pomagamo. Zvün lūbezni nas nikaj drugo ne vodi. Prosimo zato opravičeno mi tudi lūbezen. Lūbite, preštimate naše trūde! Lūbite svoj list, „Novine“, ki z novim letom začno 20. leto svojega življenja. Naročite si je.

Vsako nedelo bodo osemstranske. Cena na skupni naslov: 24 Din letno, ali 2 Din mesečno, ali vsako drugo nedelo 1 Din, za tiste, ki je po falataj ščejo kupovati.

Večkrat bodo tudi 12 stranske. Naši starejši gospodje kak mlajši, akademiki i bogoslovci bodo pisali v nje i razširjali v njih pravoga Kristušovoga dūha. Vsi krščansko misleči gospodje je bodo podpirali, kak so je i dozdej. Podpirajte je zato tudi vi, Slovenci Slovenske krajine i si je naročite. Če je neščete po širitelaj dobivati, nego posebi po pošti na svoj naslov, te plačate mesečno 50 par več, to je na leto 50 Din ali mesečno 2 Din 50 par.

Siromaškejše hiše naj si po dve naročita edne Novine, premožnejše pa vsaka edne. To vas prosijo urednik, izdajateo i sotrudniki Novin.

Naš cio.

Največ se dnesdén guči od človeške družbe, od reda, ki vlada v toj družbi. Pa poglednimo malo, ka je ta človeška družba.

Vsakša organizacija ali družba more meti: določeni cio i enotno ravnanje ali vodstvo. Ali mammo vsi lūdje skupno vodstvo? Vsakši zna, da toga nemamo. Tak vsi lūdje niti ne tvorimo prave družbe, ar nemamo skupnoga ravnanja. Celi svet je desdén ločeni v mnogo držav i vsaka država gleda samo za sebé, za svoje lūdi. Dovoljeno je, delati krivico drugim državam i drugim narodom, samo če ma edna država od toga dobiček.

Svet tak živé, kak da bi bilo samo tisto, ka lahko z rokami primeš i samo to, ka vidiš. Živé, kak da ne bi bilo ne dūše, ne Boga. Bog njemi je prazna reč, ki je samo za ništerne. S smrtjov se za njé vse dokonča i nega ne pekla, ne nebes. Zato

se lūdje skrbijo samo za té svet, skrbijo samo za zemelsko dobroto, bogastvo i peneze. Zemelsko bogastvo je pa takša stvar, da če jo ma eden, je ne more meti drugi. Zato vsaki gleda na to, da kak najhitrej in največ zagrabi, ar če zamūdi, odnesé mesto mesto njega što drugi. Za toga volo je takši boj med lūdmi. Boj za to nevolno bogastvo je ne samo med poedinimi lūdmi, nego med celimi državami. Za té boj idejo težki milijoni, brezposelni siromaki pa nemajo, ka bi bar ednok v vūsta djali.

Gde je teda glavna rana človeštva? Skūpnoga cila nemamo! Zavrgli smo ga, pohodili, ar nam je postano prestari. Bog nam je dao zapoved: Lūbi svojega bližnjega, kak samoga sebe. Denešnji svet toga ne pozna. Po celom sveti čujemo krič: Sovraži svojega bližnjega i vniči ga! Pa se čūdivamo, da smo prišli tak daleč. Denešnja nevola je nikše čūdo ne, nego je sād onoga navuka, ki je bogastvo postavo mesto Boga, navuka, po šterom je je te svet vse.

Mi katoličani bi pa mogli znati, da je naš cio ne bogastvo, ne ta nevolna skorjica krūha, za štero se tak vlečemo, nego mogli bi znati, da je Bog naš cio. Ali znamo to? Ali znamo, da mammo vsi lūdje eden i isti cio — priti k Bogi. ali znamo, da smo si vsi lūdje bratje?

Če bi poglednoli globoko v svoja srca, tá v tiste najbole skrite kotičke in bi si povedali istino, bi vidli, da smo dnes daleč od Boga, tak daleč, komaj ešče znamo, de je Bog nad nami. Vsakšo nedelo hodimo k meši, se kropimo z blagoslovenov vodov, se križamo in hvalimo, da je Bog naš Oča, pa se komaj ešče včasih zmislimo na Njega. Zgūbili smo cio, ar smo zavrgli Njegovo zapoved. Naša srca so priklenjena na te svet, ki nas drži kak pijavka in nam céca naše dūše. Čūdivamo se, zakaj je nevola na sveti in čakamo z rokami na hrbti, misleč, da sama od sebe miné.

Pred jezerodevétstodvatrešetimi leti so ravno tak čakali Izraelci. Čakali so Odrašenika. Pa je prišeo k njim, ščista mali, prišeo je kak dete, pa so Ga ne spoznali i ne so Ga šteli sprejeti. Prine-seo je mir na svet, prineseo dobroto i lūbezen do bližnjega, pa so Ga križali. Tak je bilo te, tak je ešče dnesdén, pa ešče hūjše,

Med nami je, Njegova lūbezen ogreva ves svet, pa ga ne poznamo, se poznamo Njegove zapovedi: Lūbi svojega bližnjega, ne poznamo Ga, ar Ga neščemo, nego

križamo Ga vsikdar znova. Križajo Ga tisti, ki kūrijo mašine s pšenicov, medtem gda milijone ljudi strada, križajo Ga oni, ki milijonske vrednosti potaplajo v morje, mesto da bi dali siromakom, križamo Ga tudi mi, če nega v nas lübezeni do bližnjega.

V adventi smo. Čas čakanja je to. Koga čakamo? Njega, malo Dete, ki s svojim prihodom razveseli vsakšo dūšo, Njega, ki je prišeo na svet, da bi ljudem prineseo lübezen.

Čakajmo Ga! Čakajmo Ga s tihimi želami, da bi nam srce prenovalo, čakajmo Ga z veseljom i s čistim srcem. Pripravimo Njemi pot: Mejmo pred očmi, da smo si vsi ljudje bratje i tak živimo. Potom pride palik králestvo mira v nas, králestvo božičnoga Deteta Jezusa. Mak.

Nekaj misli o državaj.

Že v starom veki je grški modrijan *Aristoteles* zapisao naslednje misli o državi: „Človek je po naturi državno bitje. Što je po naturi nesposoben za državno življenje, mora biti ali nekaj višišega ali nekaj nižišega kak človek: *ali božansko bitje ali pa stvar.*“ Te velki grški modrijan je že več kak pred 2.000 leti povédao veliko *istino*, štera ešče zdaj živê i bode živela, dokeč bo živo človeški rod na zemli. To nam najbole dokazüje zgodovinska znanost, štera pravi, kak na sveti nega naroda brezi vere, tak tudi je nega na zemli naroda, šteri ne bi živo v nekšoj bodisi ešče tak preprosto urejenoj družbi — državi.

Neki profesor pa je šo ešče naprej i je zapisao o državi: „Država je toplomer družabnoga življenja.“ Ne je ešče minilo celo pedesetletje, gda je vladao na sveti brezobzirni liberalizem — sebičnost pod larfov slobode — i te je zasüjno tudi državo kak deklo svojih ozkosrčnih cilov. Steo je, da slüži državna uprava i državna oblast njegovimi dobički. Te pa — v časi najhüjšega sirmaštva — je zdigno svoj glas velki pápa Leon XIII. i zakričao celomi sveti: „*Država bodi zaščitnica pravice i obče dobrote. Državna ustava, postava i uprava bodi v slüžbi občega haska i varvaj dobrobit vsega ljudstva i vse njegovih kotrig pred sebičnostjov i krivicov posameznikov ali poedinih skupin. Država bodi zaščitnica slabih, siromašnih i lačnih, šteri se nemrejo braniti, ar prebogati i bogati si morejo davati pravico sami.*“ Glas velkoga pape je šo po celom sveti kak novo oznanilo o državnoj nalogi i se je začnola doba socialne reforme. Državniki, prežeti pravoga državniškoga dūha, so začnoli z reformov države, v parlamentih se je začnola razpravlati o socialnoj politiki, o pomoči siromaškoj množici delavstva, o delavnem zakoni, šteri naj zavarüje delavci njegovo življenje, zdravje, moči, družino, plačo.

Pa življenje je kapanje iz ednoga nasprotstva v drugo. Tak je pokazao tudi nadaljni razvoj države. Blagodejni so bili prvi državni stopaji v hasek delavskoj množici, a zadnja leta kažejo, da se je država razvila v nekšo dobrodelno ustanovo, štera šče pod imenom obče blaginje urejevati življenje s sühimi zakoni iz svojih pisarn i ki si lasti

pravico do delokrogov, ki so ne naravnost njoj podrejeni. Dnes ponižüje državo v velikansko zdravilišče, štero naj zdravi svoje betežnike po uradnoj poti.

Pred nikelkim časom zaščitnica siromaške i slabotne množice, postaja država dnes celo pomočnica nekdanjih mogočnjakov i oblastnikov, V sveti je dnes nekše pravilo, da morajo države vršiti delo dobrodelnih ustanov s tem, da prevzemejo zavožena velepodjetja i veleposestva, jim pomagajo iz svojih blagajn i vzdržüjejo na svoje stroške. Tak se vekšajo državni stroški, z njimi pa rastejo davčna bremena i onemogočüjejo vsakše redno gospodarjenje. Država je dnes na poti, da se obremeni z bremenom, štera njoj ne pripadajo. Pa država posega ešče dale, posega tudi v delokrog Cerkve i si šče prilastiti izključno pravico sklepanja zakonov, šolske vzgoje dece i ešče drugih takših stvari, nad šterimi ima oblast cerkev.

Od tü izhaja velki vzrok, da državna miseo ne najde poti v dūšo ljudstva. Zakaj življenjski zakon predpišüje državi sodelovanje s Cerkvijov i ne trga naravnoga dobrog od nadnaravnoga: državi zednim predpišüje spoštovanje naravnih pravic vsakšega ljudstva. I šteri ne spoštüje življenjskih zakonov, te se sam odpove pravici do spoštovanja.

Dokeč država ne bode upoštevala naravnih pravic narodov, za šterih naravno dobro njoj je poverjena skrb, tak dolgo ne bo najšla poti v ljudska srca!

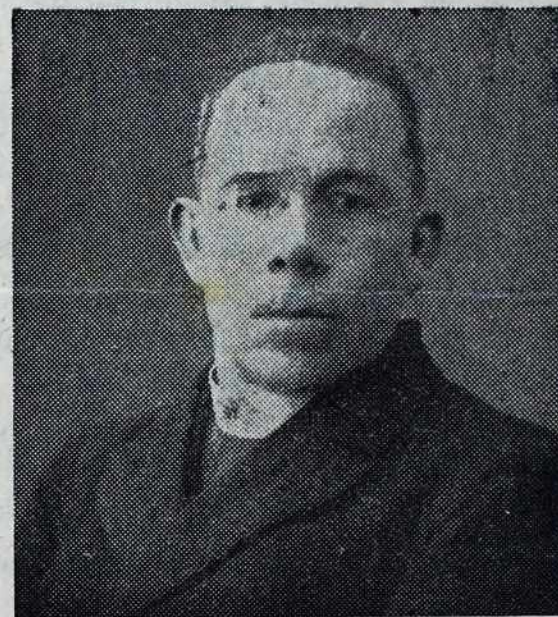
Nepoznana zemla.

Tam na daléšnjem izhodi leži Kina ali Kitajska, ki se zove „casárstvo sredine.“ Že več let divjajo močni znotrašnji vihèri v toj prle tak mirnoj zemli. Ogromna država je v plameni, porüšeni je fundament stoletnoga življenjskoga i gospodarskoga reda. Za jezeroletno dediščino „nebeškoga sina“ — kak so zvali kitajske casare — se bije več generalov. Jug se je zdigno na severni deo države, vsešürom se bijejo boji, krv teče v potokaj, mesta gorijo i kapajo v prah. Posebno pred ništernim letom je bilo grozno, zdaj se je zburkanje malo pomirilo. I ka je vzrok teh grozovitosti, ki ne zaostájajo za dogodki svetovne bojne, ki so v Evropi spremenili mnoge plodne pokrajine v puščavo? To je žmetno na kráci pojasniti; vendar je edno gotovo: ogromne množine kitajskoga naroda, ki so spelé cela stoletja, se büdijo. Proti tühincom ide borba v prvom redi, proti onim, ki pod larfov evropskoga napredka ropajo to siromaško ljudstvo. Zato je ne čüdno, da nosijo vsi tej revolucionarni dogodki komunistično znamenje. Množine težakov, ki pri trdom deli živijo v najsiromaškejših razmeraj i se den za dnevom zadovoljüjejo samo s prgiščov riža i s požirkom bridkoga čaja (teja), so pod vplivom bolševiških senj. Te množine so začnole zahtevati izboljšanje svojega položaja. Vsa velka trgovina, vsa industrija, vsa prometna sredstva (ladje, železnice), rüdniki i velke polodelske nasebine — vse to je v rokaj tühincom. Zato se srd siromaških domačinov obrača najbole proti tühincom. Pa ne samo gospodarsko, tudi politično robstvo težü Kitajce. Naj-

važnejša morská pristanišča (mesta, gde ladje idejo na morje i prihajajo iz tujine), ki za veliko državo pomenijo vrata v svet, so v tujih rokaj. Zato tej lejko s svojov vojskov i ladjami držijo v strahi oslableno kitajsko državo, ki je poleg toga razpadnola v celo vrsto menših državic. Vse te republike se bijejo med sebov. Mnogo pripomo-rejo k tomi Europci, ki podküpüjejo generale, pa agitacija rusovskih bolševikov. Kak odpor na vse to se kaže vsigdar močnejši krik po popolnoj gospodarskoj i političnoj neodvisnosti od tujine, z ednov rečjov: narodnostno čütenje Kitajcov.

Bog živi g. dekana Gomilška!

14. decembra je dopuno šestdeseto leto svojega bogatoga življenja mnč. g. *Franc Gomilšek*, župnik, dekan i duhovni svetnik pri Sv. Benedikti v Slov. goricaj. G. dekan Gomilšek je ne samo velik prijateo naših Novin, štere ma naročene, liki je vse svoje življenje goreči prijateo vse Slovenske krajine. Vej je pa pred petimi meseci peški prehodo

naše kraje, gde se je spominao svojih pokojnih prijatelov Ivanocija i Baše, pa obiskao g. Slepca, dekana v Soboti i g. pleb. Klekla v Črensovcih. Z vsemi temi gospodi se je poznao že kak bogoslovec, obiskavao je naše kraje, pošilao k nam slovenske knjige itd. Goreči duhovnik i prosvetni delavec pa je g. Gomilšek posebno v Slov. goricaj, gde je šürio katoličanska društva, zadrüžništvo i slovensko čütenje v težkih časih borbe z Nemci.

Mnč. g. dekan, prijateo naših velikih mož! Dovolite, da se Vam pri toj priliki iz srca zahvalimo za vse Vaše trüde, ki ste je doprinesli za našo krajino, za Vašo slovensko pesem i lübezen! Bog Vas živi ešče duga leta zdravoga i Vas prinesi ešče dostokrat k nam!

Politične vesti.

Občinski zakon, šteri je bio že v razpravi narodne skupščine, je vlada umeknila i bo predložila novi osnutek.

Francija je podpisala z Rusijov pogodbo o nenapadanji, podobno kak je to

napravila Poljska. Rusi resan neščejo bojne ešče zaednok. Njihova prva skrb je gospodarska i socialna utrditev Rusije. Toj pogodbi bode sledila tudi trgovska pogodba.

Amerika zahteva plačilo zapadlih obrov bojnih dugov. Spomenice, štere so bile poslana Ameriki od Angleške i Francije i drugih držav, ne pomagajo dozdej ešče nikaj. Posledica te zahteve pa je, da je angleški funt začno že kapati.

Pogajanja so se razbila. Med Italijov i Törčijov so se vršila pogajanja o posojili 30 milijonov lir. Ta pogajanja so se pa zadnje dni razbila.

Španija. Volitve v katalonski parlament so se vršile 20. novembra, to so bile prve volitve v katalonski parlament, kak je postala Katalonija samostojna. Katalonija je razdeljena na pet volilnih okrajov (3 i pov milijonov ljudi) i voli 88 poslancev.

Bojna v južnoj Ameriki ešče zmerom traja. Med državama Paragvaj i Bolivija trpi bojna ešče zmerom. Obe državi pa imata že dosta milijonov škode.

Japonski štuki pali pokajo. Japonci so znova začnoli bojno s Kitajci. Japonci so zaplenili sto polskih štukov i zgrabili 9000 kitajskih vojakov pa oficirov, med temi tudi osem generalov.

Zmaga katoliške fronte v Belgiji. V Belgiji so se na konci meseca novembra vršile volitve v državno zbornico i senat. Katoličani so šli v volilni boj sami i celo napredovali za več poslancev.

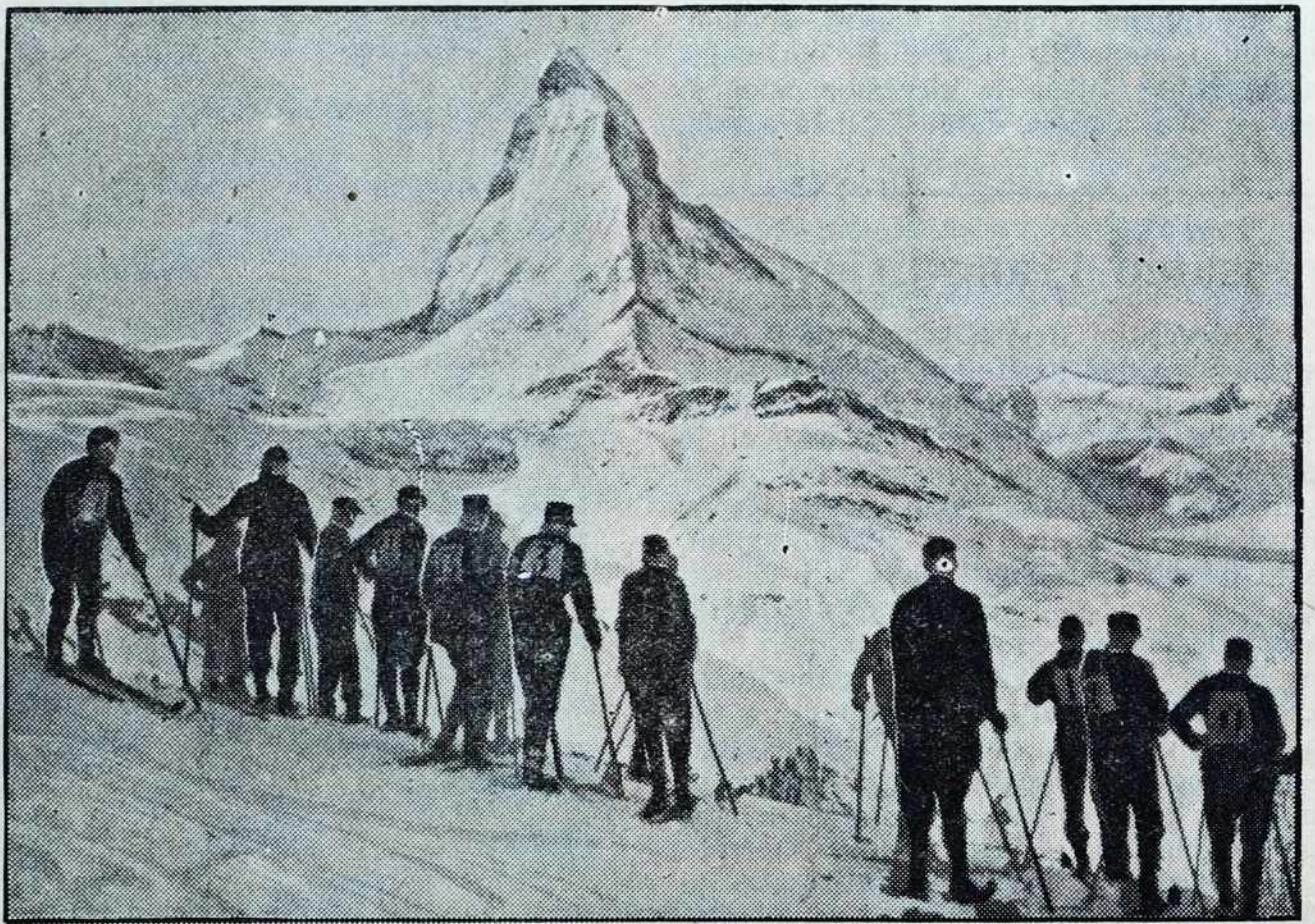
Po Franci Erjavci:

Edna noč na Kumi.

Pésji dnevi so jemali slovó. Da bi njim ostala ostala njihova stara slava i da njim ne bi morebiti što kaj prigovarjao, so nam pripravili za odhod vročino, da je hüdó bilo. Posebno med mestnim zidovjom ti je bilo vudné zgoreti. Kalendar je kazao dešč, komarje so večer pikali, da je bilo joj — deždža pa je le ne bilo.

Tak me je najšeo prijateo s palicov v roki pa s turbicov prek rame. „Kama si se nameno?“ „Ešče sam ne vem prav. Vütro je proščenje na Kumi, nikdar sem ešče ne bio na toj gori, pa lekaj stopim gor. Ti boš pa šo z menov!“

Ne sem dosta premišlavo, ob ednoj sva že sedela na železnici pa sva se pelala po peščenom ljubljanskem poli proti Zalogi. Naskori za Zalogom se začne dolina stiskati, posebno voska je od Litije do Reteč. Samo na ništerih mestaj se razširi tak, da si je človek napravo kakšo njivico ali si zagrado málo senožat; ne vsake pou vóre ali pa niti ne, vidiš nekaj siromaških rastrošenih hiš. Na več mestaj je dolina tak vozka, da so mogli v živo pečino vsekati pot za živino, ki je prejšnja leta, gda je ešče ne bilo železnice, vlačila pune ladje silja pa vina po Savi do Zaloga, gde je bilo pristanišče za ladje. V Trbovlaj skočiva iz voza. Z malom čunom se prepelava prek Save in nato ide po pravom bregi dale. Gda sva prišla vštric Hrastnika, je stao pri poti odpreti vinski hram, pred njim je pa sedelo nekolko romarov, ki so se krepčali za nadaljno pot. Tudi midva

Naša lepa Gorenjska, štero krasijo visike gore je edna od najlepših pokrajin Slovenije. Slika nam kaže zimsko življenje v goraj.

Španija i Mehika se bratita. Pisali smo že o protiverskom deli Mehiške vlade, štera šče iztrebiti zadnje sled katoličanstva iz svoje države. Nedavno so pa španski listi prinesli naslednjo izjavo: Med Mehi-

kov pa Španijov vlada tesno prijateljstvo i lübezen. Politiko, štero Mehika izvaja, da iztrebi versko življenje, gledamo z veseljom. Tudi pri nas imamo redovnike, šteri so nam napravili ogromno škodo. Zato je

sedeava; vino je toti kisilo bilo, da je čioveka za vüjami bolelo, ali za žejo je le dobro biló.

Gda si malo odejneva, zemeva pá palice v roke. Preci za hišov se začne svet zdigavati i včasi je pot strmena. Na poti mi je pravo prijateo, kak Dolenjci spoštüjajo Kum. Sledi sem vido, da je to istina. Skoro niednoga Dolenjca ne boš čuo, da bi ga imenüvao inači nego sveti Kum.

Sunce je že mrló za gorami, gda sva prisopila do vrha. Zvonenje sva čüla že dugo, cerkvi sva pa le ne zaglednola. Naednok se gošča razsvetli — i stala sva na sredi romarov. Ravno je minóla predga, vse drlo v cerkvico k litanijam. — Prostor na gori je ne velki, ravnice skoro nikaj nega. Na izhodnoj stani se gora precu strmo spušča v dolino, na robu pa stojita dve cerkvi, dolnja sv. Neže, gorenja pa sv. Miklóša. Med letom nega na Kumi dühovnika. Na zapadnoj strani je precu prostoren koteo. Tü je ne ravno prostrana hiša za romare, potom oltar i zidana predganica; gda je proščenje, se tü pod milim nebom opravla služba boža.

Med cerkvama sv. Neže in sv. Miklóša so se utaborili ljudje, ki so skrbeli za telóvne potrebóce romarov. Ognjišče je staló pri ognjišči, v velikih loncaj se je kühala žüpa i kava. V nekom koti je pobijao mesar mlado junico i njegov hlapec je ovco devao kóže. Mesar je bio tudi krčmar; na štiri količe je postavio streho, steno pa je napravo iz zelenih vejek. Poleg te „krčme“ si je starovičen možák postavio sto, na njo djao lagviček žganice, sam je sedo na praznom lagvičeki, gostje pa so stali okoli

njega. Jako je bio zgovoren pa kak se mi je vidlo, je bio on sam svoj najbouši gost.

Po vsem tabori je bio strašen šunder; posebno babe, ki so kavo odavale — bilo jih je najmenje kakših petnajst — so regetale neprestano pa ponüjale svojo čorbico. Pijača je resan ne bila draga, za dva ali tri krajcare je človek dobo puno skledico.

Iz cerkvi so se ljudje sipali kak včelé, gda rojijo. Midva sva obstanola pa se čüdivala, ali ne zavolo ljudi, liki zavolo muzike, ki se je razlegala iz cerkve. Takšo okroglo so „zaribaldi“, da bi človek mislo, da so svatje na gümil i nehoté so se mi začnole peté zdigavati. Sledkar mi je nekák pravo, da cerkev nema orgol pa da pridejo za proščenje mužikašje.

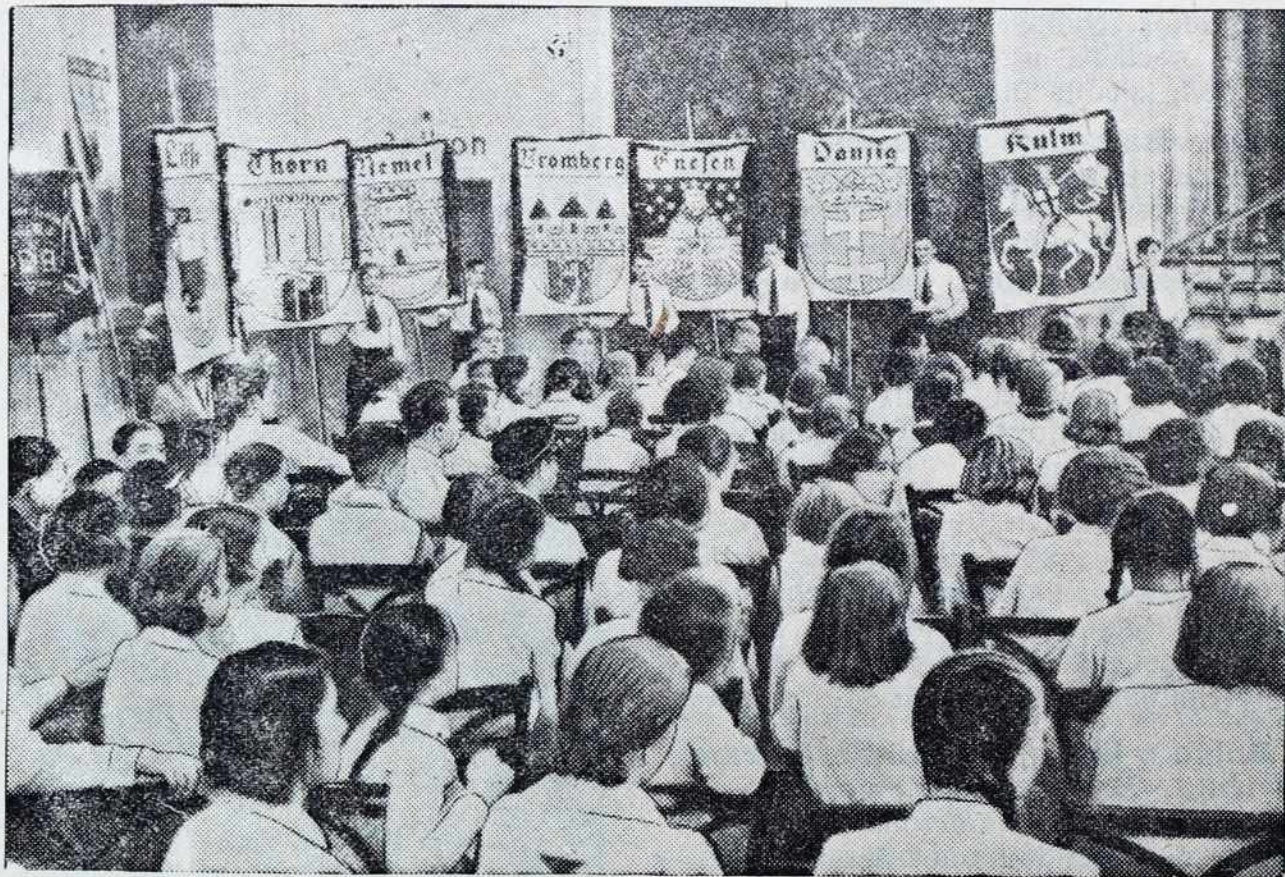
V tem se je napravila noč, tmica je legla po dolinaj i ljudje so začnoli iskati mesta za prenočišče. Tudi midva sva mislila, kama bi legla. Da v takšem kraji človek nemre meti vsega, ka bi si želó, to sva dobro znala; telko sva pa le vüpala, da bova bár pod strehov, četüdi na seni; znanci so nama celó pravili, da se celó posteo dobi pri dühovnih gospodaj. Kak sva na drugi den zvedela, sva mela med gospodi celó prijatele. Obrneva se na cemeštra. Ali té je ne bio dobre vole, ar je srdito gledao pa nerazumlive reči mrmrao. Menda je tudi malo pregloboko pogledno v kupico. ar njemi je vino gorelo z lica. Ar sva videla, da po toj poti nikaj ne opraviva, sva štela naravnoč z gospodi gučati. Ali on se je našerci pred dveri postavio, mahütao z rokami i ponavlao težko razumlive reči: „Tü notri ne, tü je samo za gospode!“ Videla sva, da zlepa neide, zgrda pa sva

skleno deo španskih republikancev, člani raznih političnih strank, profesori, sodniki, pisatelji i študenti. da se poklonijo mehiškanski vladi. Takša je denešnja Španija, štera je bila najbole katoliška država prle.

Pisateo Franc Erjavec.

V denišnjoi steviiki prinašamo v podlistki „Edno nóc na Kumi“, ki jo je napisao znameniti naš pisateo *Franc Erjavec*. Narodo se je leta 1834. v Ljubljani, gde je opravo tüdi gimnazijo, potom se je pa na vseučilišči v Beči pripravlao za profesora prirodopisja. Edenajset let je vćio v Zagrebi, na to pa do svoje smrti 1887. l. v Gorici. Posebno znameniti so njegovi spisi, v šterih kaže življenje narave: stvari (živali) ali rastline. Njegovi opisi raka, mravle, žabe itd so nekaj lepoga. Pisao pa je tüdi pripovisti pa kratke potopise izmed šterih prinašamo dnes ednoga. V prihodnjoj številki bote čteli tüdi eden Erjavcov spis. Tisti, ki imate mohorske knjige, pa poznate njegove „Domače in tuje živali“ pa drüge. Franc Erjavec je pisao posebno lepi jezik, med vsemi slovenskimi prisateli pa je najlepše opisao naravo i njene pojave.

Slika nam kaže težko čakajoče volitve ameriškoga predsednika, štere so se vršile pred večimi tjedni kak so že naše Novine pisale.

Slovenska krajina.

Našim trgovcom i obrtnikom! Lepa navada je med nami,

ne štela. Zasükneva se okoli cerkve pa čüdeč se — se staviva. V kotli se je začnolno novo življenje. Na robu kotla kre gošče je gorelo najmanje petnajst ognjov, pa kakših ognjov! Visiko je plao prasetajoci plamen pa z erdecim posvetom razsvetlo ves koteo. Okoli vsakšega ognja je sedelo do tresti romarov, moških i ženskih, skoro od vsakšega ognja je odmevalo zbrano spevanje. Kak bi migno, nama je minóla žela po posteli. Pridrüziva se prvomi ognji; stari siromak, ki je meo samo edno rokó, je nalagal na ogen.

Nebo je bilo jasno, zrak miren i topeo, samo v košnatih bukvej je vćasi zašümelo listje. Pesmi, ki so se razlegale od sósidnih ognjov, so bile največ pobožne; romarje, moški i ženske, vsi v svetešnjoj obleki, so stali ali sedeli okoli ognja.

Prijateo je ostao pri ognji, jaz sem se pa sprehajao od ognja do ognja. Okoli žganjara se je zbrao kolobar starejših moških, vsi so pokali iz kratkih pipic pa si pogučavali od negdašnjih dobrih časov, gda je bio fünt mesa po groši, vino pa telko, da ne zobston.

„Če žganice ne bi bilo, ne vem, kak bi živo,“ guči stari moški, ki se je držao v dve gübé. „To znam, da bi že davno trava rasla po meni. Ta kaplica ešče nekak veže düšo pa telo, vej je drügo vse vküp tak, ka Bog pomagaj.“

Natoči si kupico. „No, ka pa ti praviš, Martin?“

„Jaz pa pravim, vino je vino. Vćasi ne pravim, da je na tešče ne bi spio požirek, ali več tüdi ne. Lüdje, ki tüdi kaj

da si vošćijo sorodniki i znanci osebno vesele božične svetke i srečno novo leto. To je mogoče samo ništernim, ne morejo pa toga napraviti trgovci, obrtniki, zdravniki, advokati itd. Potom domačega tiska jim je dana mož-

nost, da izrazijo vošćila svojim strankam i znancim. Taka vošćila so bila v našem listi vsakše leto, zato vü-pamo, da tüdi letos ne izostanejo. Sporočite nam Vaše ime, poklic i kraj. Uredništvo.

znajo, pa pravijo, da je čemér, ki prle ali sledkar skonča človeka.“

„To je prava istina, da je nišče od nas nede pio do sodnjega dneva. Če bi bio to čemér, gda bi me že črvi jeli! To si gotovo od gospoda kaplana čüo. Mešiček, ka pa ti na to praviš?“

„Ka bom pravo? Petdeset let jo že srkam od svojega dvajstoga leta pa sem prišeo dnes na Sveti Kum i če je boža vola, ne ob slednjim. Kakpa, preveč je nikše stvari ne dobro.“

Mimo ognja pride mali, debeli možák srednje starosti, za njim pa drügi z obvezanov glavov.

„Dober večer, ali bole dobro jütro,“ nagovori prvi.

„Bog ga daj!“ njemi odgovorijo.

„Hüdo je, če človek nema kaj jesti, ešče hüjše pa, če má nemre; to vsaki pa vsakša zna, ki so ga ali so jo gda zobje boleli. Zato iz čelüsti vse škrbine, zdaj mate priliko, da mogoče nede naskori takše. Kak če bi migno, ga vržem iz čelüsti pa čisto nikaj nede bolelo. Petdvajseti sem jih nojco že zmekno, če ne verjete, pa toga pitajte, ravno sem njemi tri škrbanje zmekno.“

Mož z zavezanov glavov je z glavov prikimao.

„Niti povedati mi ne trbe, šteri je, jaz ga sam najdem. To povem, vsakomi de žao, što de šo vütro z betežnim zobom domo, da njemi bo morebiti celo leto na poti.“

Od začetka je nišče ne meo bolečega zobá, ali znao je tak sladko gučati, pa so ženske začnole šepetati med sebov.

Zdaj si zeme neka ženska korážo pa pravi: „Jaz mam ednoga gniloga, pa zdaj me že dugo ne boli.“

Komaj ženska to spregovori, že je on s kleščami krédi pa — potegne zob iz čelüsti.

„Šenta, té je pa lagoji bio,“ pravi kleščar pa poglejüje zob pri ognji. Vsi so gledali zob pa videč, da je mož zaistino prilichen, so dobili lüdje korážo. Eden za drüгим so njemi kazali čelüsti, pa kak če bi orehe tro, so leteli zobje iz vüst. — Prišeo sem k drügomi ognji, gde so si možje živo pogučavali od nove vinske dače, ki je bila ravno pred nekelkimi tjedni razglašena. Ne sem toti vsega razmo, ka so si moški gučali od vinstva, ali to znam, da je ništerna ostra reč letela na góspodo, ki so si zmislili to dačo. Če bi se gospodje prle posvetüvali s čednimi možmi, zna biti ne bi čteli v novinaj, kak so se lüdje, posebno na Štajerskom, postavili proti toj dači, da so mogli vojaki krotiti razdražene goričke véрте.

Med pógovorom stopita med nas dva žandara. „Što vam je dao pravico tü kóriti?“ zareži prvi žandar v spačenoj slovenščini na mladoga kmeta, ki si je ravno pipo nažigao pri ognji. Mladi mož se je prestrašo tak, da njemi je pipa iz rok spadnola v ogen. Vsi so zamučali; žandar je ešče ednok zagrmó na prestrašenoga kmeta pa treščo s pükšov na bukovo korenino, da je votlo zabobnelo po bukvi.

Zdaj se je oglaso starovičen mož: „Ne zamerite, gospodje! Dovoljenja resan nemamo, ali od gda je boža pot na Sveti Kum, je tü návada, da se romarje, ki ne-

Na znanje naročnikom M. Lista. Nešteri naročniki se tožijo, da neso sprejeli M. Listov od meseca oktobra i knjižice „Priprava na smrt“. Vsaki, ki ne bi dobo edno ali drugo, naj se taki javi na upravi v Soboti, Križeva 4. i se njemi vse dopoše. Gda je bio širitelski sestanek meseca oktobra, te je dobo vsaki oktoberske liste i „Pripravo“. Kak vidimo iz pritožb, nešterim po notoma nese je izročo M. list s prilogov. Zato se taki javite za oba v Soboti.

Cena „Novin“ v novom leti bo na skupni naslov mesečno dva dinara, ali letno 24 Din, Novine bodo vsako nedelo osemstranske včasitüdi 12 stranske.

Tiskarna sv. Družine V Slov. Krajinu je blüzi stojezero kršćenikov i zmed teh skoro *osemdesetjesezero* katoličanov. Svoje tiskarne pa teh stojezero kršćenikov nesi je moglo spraviti. Zrokov je dosta. Najglavnejši je te, ka smo peneze inan šćrkali, na nepotrebne reči, najpotrebnejše delo, kat. tiskarno smo pa zanemarili. Zdaj šćemo staro zamüdo popraviti. Ustanovila se je tiskovna zadruga „Sv. Družine“, šćera ma dovolenje odpreti lastno tiskarno v Soboti. Odpreti jo mora do 9. marca leta 1933, to

majo kama pod streho, segrevajo v noči pri ognjaj. Škoda se tüdi ne godi. Staroga lesa, ki bi ovak itak zagnjilo, leži vsešerom dosta, ognji pa so vsi na kráji gošće, tak da je za les ne nikša nevarnošća. Če je pa prepovedano, naj bi se na predganici oznanilo, da bi se lüdje znali ravnati.“

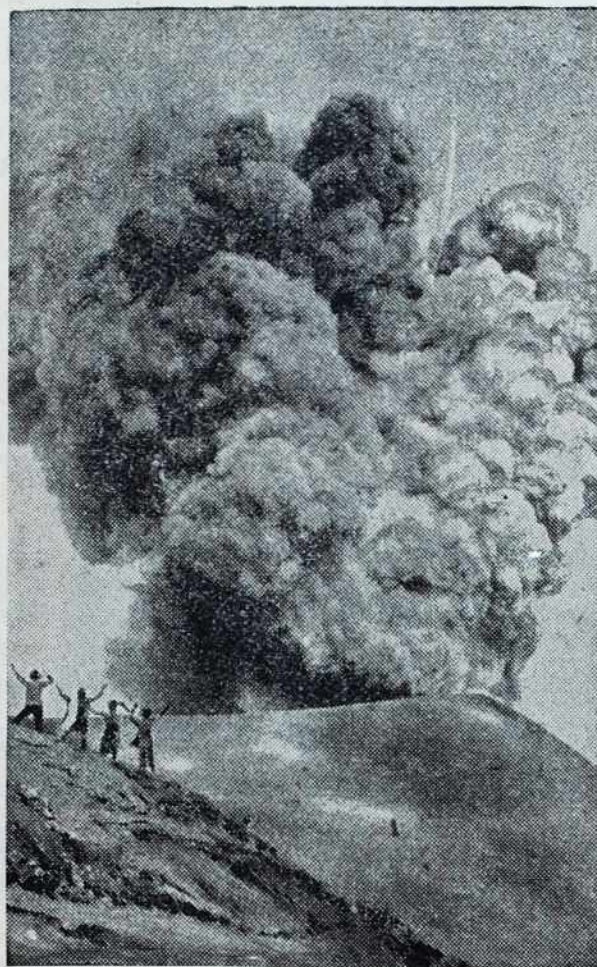
„Kak se pišeš?“ se zaderé žandar nad našim zagovornikom, „pa ódked si?“

Mož se je nekaj zagovarjo, pa žandar se je obrégnu nad njim; stavec njemi je zato povedao vse. „Ti mi dober stojiš, da bo ogen zajtra pogašeni,“ je pravo žandar.

Približávalo se je jütro, sunce je vzhajalo. Prišeo je čas bože slüžbe, ki se je opravljala pod milim nebom. Komaj je predgar stopo s predganice, spravi se na njo šest lüdi, edna ženska i pet moškov. Štirje so meli mužíkaško orodje, na tom sem spoznao, da so muzikanti; péti brez orodja je bio velikan pa ešće jako debeli. Te se je postavu naprej, kak če bi šćeo predgati. Mužíkaši so vrezali edno — gda so henjali, pa je velikan začno sam spevati od svete Neže. Midva sva stalá bar 200 stopájov od predganice, pa sva le razumila vsako reč, glas pa je bio takši, da se je zemla trosila, kakpa je moži znoj curkoma tekeo s čela.

Gda je zaspevao eden veršuš, si je obrisao znojno lice, godci pa so začnoli igrati. Zdaj sem meo prilik spoznati drugoga junaka, to je bio flautaš. Ne je bio već mladi, bio je pa preveć ognjeviti, tak da je nikdar ne mogeo z drugimi naednok henjati, Voditeo „bande“ ga je vsikdar mogeo grdo poglednoti, on pa je zaságano spüsto čüdne gláse iz svoje flaute.

Po slüžbi božoj smo se spüstili v dol. Romarje, ki idejo s Kuma, májo návado, petdesét stopájov ali včasitüdi pred cerkvijov pokleknoti, obrnoti se proti cerkvi pa moliti. Tisti, ki óbprvim idejo na Kum, pa zasajajo blüzu vrha mlado drevje ali veje, šćero so si vrezali v dolini.

Krakatau oživo. Velka ognjeniška gora v Indiji, šćero imajo v oblasti Nizozemci, je znova začnola iz svojega globokoga žřela metati ogenj. V 12 vöraj je nad 300 krat vrgeo iz sebe ogenj. Žareči pepeo se je poganjao v zrak nad 800 metrov visiko.

je za dobriva dva meseca. To tiskarno bomo odprli. Ali, ka de mogla živeti, potrebno je, da ma delo. Zato že zdaj naprej prosimo vse kršćansko misleće lüdi, naj podpirajo svojo tiskarno, naj pri njoj dajo tiskati svoje reči i pri njoj küpüjejo, ka bodo potrebüvali. Gda se odpre, bomo pravočasno naznanili v našem listi.

Najbole pa prosimo vse katoličanske družine, ka si naroči vsaka M. List Dinar na mesec zmöre vsaka. Pa za teh 12 Din poleg mesečnoga lepoga M. Lista dobi ešće veliki kalendar brezplačno. Niedna hiša naj nede brez M. Lista. Te bo zdržavao tiskarno sv. Družine ki more, naj plaća na 10 let naprej M. List. Plaća samo 100 Din i lejko plaća to z vlogov, ki jo ma v posojilnici Vse Marijine častilce prosimo, da goreće širijo M. List za tiskarno sv. Družine. Vredništvo M. Lista v Črensovclh.

Blažene božične svetke želemo vsem našim naročnikom, sotrudnikom i njihovim domačim i je prosimo, naj nas s podvojenov gorečnostjov podpirajo i v novom leti. *Vrednik i izdajateo „Novin“.*

Širitelom. Prosimo naše drage širitele, naj idejo od hiše do hiše i nesejo Novine okoli. Vsaki naročnik plaća, kda dobi prvo številko, en dinar. I tak ide to naprej vsaki mesec. Ki da more, naj kem već naprej plaća, ar moramo v tiskarni proti plačüvati. Naročnino vsakiva dva tjedna notri pošlete po čeki. Od gorečnosti širitela je odvisno, jeli nabrano naročnino dobi uprava redno v roke ali pa ne. Mi se vüpamo, da bomo meli v novom leti samo goreće širitele, ki dosta naročnikov spravijo za Novine, došta redno plačüjoćih naročnikov. Pretežna većina naših širitelov je tak goreća nesebična,

ka se ne moremo dobromi Bogi za te lepe düše zadostno zahvaliti. Prosimo ga, naj je obdrži vse v toj lepoj lastnosti. Naše drage naročnike pa prosimo, naj idejo širitelom na roko. *Širitelje delajo vse brezplačno.* Oni nikaj ne slüžijo, oni Vam slüžijo. Zato njim pomagajte! Redno njim plaćajte naročnino. Gda mate priliko, skoćite k njim i si vzemite vkraj svoje Novine pa njim je pomagajte deliti. Dober tisk širiti pomeni: bože kralstvo širiti.

Širitelje dobijo svoje Novine brezplačno i poštnina se njim povrne. To si lejko vsele odračunajo, gda naročnino notri pošiejo.

Edno reč bi meli ešće do vseh naših dragih širitelov i širitelic:

Sprosite si pomoćnike i pomoćnice pri mladini! Sprosite si dečke i dekle, naj idejo okoli i širijo naše liste, širijo Novine i M. List. Vi vodite celo delo, vi sprejemajte naročnino, mladina pa naj vam pomaga pri širjenji. Imena tist h, ki Vam bodo pomagali, nam javite! Zdaj pa začnite v božem imeni z obilnov žetvov naroćitve Novin.

Izdajateo i Uprava Novin.

Črensovci. Vpokojeni je Žerjal Franc, komandant orožniške postaje v Črensovclh, Zadnje mesece je bio premešćeni v Soboti a okroglo 10 let je prebio v Črensovclh, gde so ga splošno lübili. V spomin svoje vpokojitve je priredo za svoje prijatele i poznanke slovesno večerjo, na šćeroj so njemi vsi želeli, naj dobro žaslüženi pokoj vživa duga leta. Isto njemi želemo i mi.

Beltinci. Sreski načelnik Dr. Terstenjak i sreski zdravnik Dr. Lipnjak sta pregledala 9. decembra našo lekarno i dognala, da je lekarnar g. Tibor Peklo meo vse v najlepšem redi. Ob toj priliki je lekarnari bilo povedano, da več ne sme voditi lekarne, ar bi mogo imeti 5 letno prakso ma pa samo triletno. Tak predpisüje novi zakon. Nekak je poleg gornjih pravih zakonskih zaprek pravo: *Mora iti, zakaj se je družo z „čarnimi“.* Pripomnimo, ka te gospod svoje gospostvo ma tüdi samo „čarnim“, to je našemi k svestvam hodećemi narodi zahvaliti.

Žizki Vpokojeni je pri nas stanüjoći žandarmerijski narednik g. Leban Anton. Želemo gospodi, naj se v težko zaslüženom pokoji prav dobro počuti, posebno med nami Žizkanji, in vsemi Slovenci v Slov. Krajini.

Kraja. Pri dovici Cigan r. Kotnjek Mariji v Žizkih so odnesle keleće tovajske roke zadnje vretino dohodkov: küre. Teško betežen sin bi potrebüvao kakše jajce, pa pijana banda, naj se te blažene svetke more samo nalokati, niti teškoga betega neje preštimala. Naj orožniki pazijo, što bo pak lumpao na Stevanje.

Kalendarje Srca Jezušovoga se tiskajo v Grobljah v misijonskoj tiskarni. To tiskarno vodi g. Godina Jožef, misijonar, naš rojak. Kalendarje bodo jako lepi i k novomi leti je bomo razpošilali. Prle neso potrebni. Širitelje M. Listov nabirajte 2 Din poštnine od kalendarov!

Strehovci. Bohnec Franc je nabrao na Dom sv. Frančiška skoro en polovnjak vina. Vsem darovnikom i pomagáčom pri nabiranji se prav toplo zahvalüje — odbor.

Imena darovnikov bo objavo v novom leti Marijin List.

Bridka pritožba. Bridko se nam je pritožilo g. Pavle Horvat, predsednik prekmurskoga dobrovoljnoga društva za to, ka je razpuščeno Prekmursko dobrovoljno društvo.

Prosvetno društvo v Črensovcih priredi dnes 18. po večernici v Našem Domi predavanje od vzgoje i prosvete za mladino obojega spola. Predavanje bo združeno z popevanjem i tamburaškim zborom. Predavala bodeta domačina gg. bogoslovca: Halas Daniel i Zelko Ivan. — Mladina obojega spola prav prisrčno povablana. Vstopnine nega.

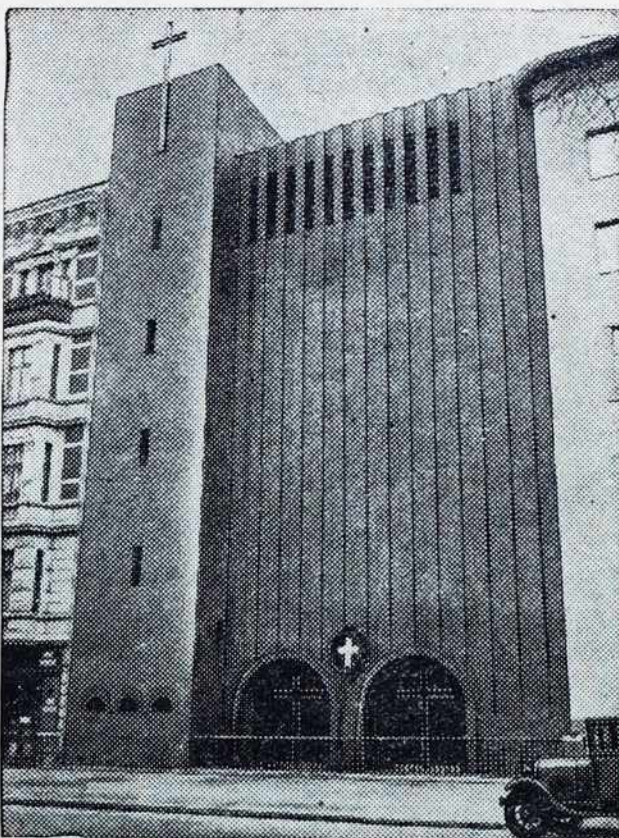
Božičnica. V Črensovcih v Našem Domi bo obdržana božičnica 26. dec. po večernici. Pri tej priliki dobi 6 najsiromaškejših dečkecev i telko deklic obleko od Doma sv. Frančiška. V zvezi z božičnicov se bo igrala igra „Pri Kapelici“.

Pozdrav. Iskreno pozdravljam, lübo mi Slovensko krajino, i želim zdrave ve-sele Božične svetke i srečno blagosloveno milosti puno novo leto. Želej vsem spoznanom i rodbini posebno pa svojoj rojstnoj vasici Serdici in lubim domačim.
Emilija Gaber, Moselle Françe.

Blagoslavljanje nove šole v Odran-cih. Ta občina je edna najbolje siromaških i lüdi marljivih, delavnih tüdi. Mnoge siromaške družine so zadnji krajcar dale za šolo. Zasluži si ta občina, da polovico stroškov pri zidanji šole prevzeme država. Nadale si zasluži te narod, te veren, boga-boječi narod, da bo na toj šoli, štera je s tak teškimi trüdi i žrtvami gospostava, da bo na toj šoli meo krščansko vučitelstvo, ki bo svoje krščanske dužnosti tüdi verno spunjaval.

Vračajo se . . . Vlak za vlakom je privražao preminoče dni naše delalavce, iz Nemčije domo. Zadnji so se pripelali 17. t. m.

Beltinci. Naj što pravi, da je pri nas varno! Za Miklošovo so odnesli v našoj vési okoli 90 kokoši! Pa to se ponavlja za proščenja i druge svetke. Je resan nemo-goče dosegnoti varnosti v našoj vesi, ki imá več hiž na štok? Pa ešče dosta družoga, ka indri nemajo!

Zadnje čase postaja celi svet zmerom bole modern, tak najpre pravijo. Tüdi naša slika nam kaže naj bole moderno cerkev na sveti.

Beltinci. G. ban. zdravnik dr. F. Kolarš je odišeo na dopüst. Nadomešča ga zasebni zdravnik g. dr. Skerjanc ravnotam.

Čestitamo „Murskoj krajini“! V Ljubljani izhaja tjednik „Pohod“, ki ravno iste reči zagovarja kak „Mur. krajina“. V 14. št. „Pohod“ potegno za vüha „Mur. krajino“, ar ta prinaša reklamo za sobočki kino z nemškimi rečmi! Razlaga k tomi „si lahko ustvari vsak nacionalist (po naše: narodnjak, op. ur.), ki ni prespal dobo 14 leta osvobojenja in njenih posledic“. — Tak piše „Pohod“. Čestitamo „M. krajini“, ki tak rada davle „narodne“ i „državotvorne“ navuke, sama pa dela spako celo — somišlenikom!

Po domovini.

Sneg je zapadno našo domovino preminoče dni.

Plečnikova cerkev Belgradi. Dozidana je nova frančiškanska cerkev v Belgradi, ki so jo 8. decembra blagoslovili. Znotrašnjost je ešče ne dogotovljena. Cerkev se zida po načrti našega slovenskoga arhitekta Jožefa Plečnika.

Koroški Slovenci — nesmijo v Jugoslavijo. V soboto, 10. toga meseca so namenila priti v Ljubljano pevska društva koroških Slovincov, ki živejo pod Avstrijev okoli Celovca. Namenili so pokazati v Ljubljani, Maribori i Celji lepoto slovenske koroške pesmi. V vseh teh mestaj so je

lüdje z velikim navdušenjom pričakovali — pa eden den pred odhodom je avstrijska vlada prepovedala iti slovenskim pesmarom prek meje v Jugoslavijo. Vüpamo se, da se ta nepremišljena prepoved odpravi. Nemci vživlejo v našoj državi vse pravice; nemška društva nastopajo gdešté i gdašté!

Pisateo Franc S. Finžgar, plebanoš v Ljubljani, je preminóči petek predavao o poti slovenskih pisatelov v Budapešto. Pri začetki predavanja se je spomeno z naše krajine, mimo štere so se gospodje vozili i je pravo: „Prekmurska polá te spomeneje na ravnico na Poljskem, na Češkomi i v Sremi i Banati. Vse to dá čütiti, da je to edna, naša slovanska zemla!“ Našerci je gucao od zgodovine panonskih Slovincov, ki so pod Kocelom i Pribinov živeli tü v denešnjoj Slovenskoj krajini i dale gor do Balátóna.

Ljubljana. Za brezposelne je ljubljanska občina preminoči tjedan v dvema dne-voma nabrála po cestaj pa ošterijaj okoli 50.000 Din. Tüdi pri nas v Sloven. krajini je dosta siromakov: ka bi bilo, če bi oblast prepovedala vsako veselico, vsakši ples i vsakše pijančüvanje, da se bar s tem ne bi tuklo v obraz sirmaškim lüdem, da poleg njih drugi stotke pa jezerke zapravljajo? Prosimo naše okrajne oblasti v Soboti i Lendavi, naj nam za božične svétke napravijo to veselje!

Profesorsko društvo v Ljubljani je v nedelo melo svoje letno zborüvanje. Posebno so povdarjali to, da se morejo vsi premeščeni profesorje povrnóti i vsi odpüščeni dobiti službo nazaj.

Slovenski film smo dobili, ki nam kaže lepoto triglavskega pogorja. To je že drugi pošteni film, ki nam kaže naše plaine. Potrebno bi bilo, da bi jih dobili več i da bi se vsi zamazani filmi, kakše kažejo naša kino gledališča, tüdi v Soboti, odpravili!

Po tujini.

Kelko jezikov gučijo v Europi? Izračunali so, da gučijo prebivalci Europe nikaj menje kak 120 različnih jezikov. Med temi je 87 jezikov, ki jih guči menje kak eden milijon lüdi, 52 jezika pa guči celó menje kak 100 jezera lüdi. (Naša krajina má blüzi 100.000 lüdi.) Največ lüdi guči v Europi sledeče jezike: rusovski, angleški, nemški, francuski, taljanski itd.

Nesreče — v zraki. V prvooj polovici letošnjega leta se je smrtno ponesrečilo 140 ameriškanskih zrakoplovcov.

Na Španskom je stopilo v štrajk — to je, da so zapüstili delo — 30.000 delavcev, ki kopajo premog.

Francuski ribiči so vrgli v morje 26.000 kilogramov rib, ar so jih ne mogli odati.

Kelko avtomobilov je na vsem sveti? Pravijo, da 35 milijonov!

Prej nega penez! Boljševik Trocki je v danskom mestu Kopenhageni gučao 18 minut pa je za to dobo 6000 dolarov ali po naše 420 jezero Din. Takši boljševik bi mnogi rad bio!

Po tujini je raztepenih 350.000 Slovincov!

Tokio je glavno mesto Japoske, má 5.408.262 prebivalcov i je tretje največje mesto na sveti. Prvo je najmre New-York v Združenih državah Severne Amerike, drugo pa London, glavno mesto Anglije. V Tokio je 8.000 katoličanov.

„Mokra“ Amerika de prej srečnejša. Do zdaj je pitje vina itd. v Ameriki prepovedano bilo, zdaj so pa zmagali „mokri“. — Amerikanci do pá lejko očiveso pili, dozda pa so skrivomá. Zato pravijo, da so se amerikanski moški do zdaj malo domá zdržavali, liki so v svobodnom časi iskali pijačo po skritih oštarijaj. Zda do pa domá pili svojo kupico, zdržavali se bodo v svojoj družini i tako se znova naseli mir v nje. Bog daj tem rečem hasek!

Menje nas je! Zračunali so, da je v preminočem leti število rojstev močno spadnolo, najbole v Nemčiji, za tem v Italiji i Angliji. — V Jugoslaviji, Rusiji, Poljskoj i Rumuniji pride na 1.000 ljudi 30 do 35 novih rojstev.

Gda ljudje mérajo? Nemci so zračunali za sébe, da je od moških, ki so mrlí v ednom leti, samo 531 moških prek 55

let starih. Od 360.776 moških pa jih je samo 49.000 mrló zavolo slabosti, vsi drugi pa zavolo nesreč i betégov. To pomeni, da od 100 moškov 81 mrjé pred časom! Vsakši den postane 469 dovíc v Nemčiji, ar merjé telko zakonskih moškov.

Kelko konjov je na sveti? Po naj-novejšem čtenjej je na sveti okoli 100 milijonov konjov. To dokazüje, da se število konjov zavolo mnogih avtomobilov vsigdar bole menša. Jugoslavija má 1.168.000 konjov — kelko pa má somárov, toga je pa ešče nišče ne zračunao! Dnesdén je to pač žmetno povedati.

Celo steno so prenesli v Neapoli na južnom Taljanskom pri popravlanji cerkve. Na steni so drage slike iz življenja sv. Frančiška; žmetna je bila 60.000 kilogramov, pa so jo vendar prenesli srečno na novo mesto.

Gospodarstvo.

Zakon za zaščito kmeta.

Važne spremembe glede na odplačivanja i brisanje kmečkih dugov.

Što sme vživati zaščito?

V členu 2. zakonskoga predloga za zaščito kmeta je določeno, da vživajo zaščito po tom zakonu vsi oni kmetje, ki majo 75 ha obdelane zemle (dozdaj samo oni, ki so meli 50 ha obdelane zemle), ali 200 ha zemle, či živejo v zadrugi*) (dozdaj samo oni, ki so meli 100 ha)

*) Ci živé več družin v skupnom gospodarstvu.

Što je polodelavec?

Zda je določeno tak:

a) Za polodelavce se čtejo tudi oni, ki zemlo obdelavajo s tujimi delavci, bodisi, ar nemajo v družini zadosta delavne moči, bodisi zavolo kakši drugi neprilik, nadale nedoletna kmečka deca i zapuščine kmetov, dokeč se ne izročijo naslednikom.

b) Za polodelavce se čtejo tudi oni, ki bodisi sami, bodisi s člani svoje družine obdelüjejo tujó zemlo i jim je kmetijstvo poglavitni poseo i či ne plačüjejo drugoga davka, kak uslužbenskoga. Ravno tak oni, ki se bavijo poleg kmetijstva tudi z drugimi gospodarskimi posli, kakti s preküpčevanjem, z domačim obrtom, s prevažanjem, drvarstvom i drugim, z namenom, da pridobijo svojoj družini kem več zaslužka.

Tretji (novi) odstavek se glasi: hiže ki služijo kmetovalcom za prebivanje, či tudi so te v okoliši mesta, se ne obdavčijo, či njihov letni čisti dohodek ne prenese več kak 10.000 Din.

Kak se bodejo plačüvali dugovje.

3. člen prejšnjega predloga se spremeni i pravi, da bodejo plačüvali vsi kmetovalci, ki vživajo zaščito po tom zakonu, ne glede na velikost posestva, *denarnim zavodom* letno 7 procentov na račun obresti i i 2% za odplačüvanje šume, *privatnim osebam* pa 4% na račun obresti 2% za odplačüvanje šume.

Pri amortizacijski posojilaj (gde se more plačati poleg obresti vsakokrat tudi določeni del šume) je sklenjeno, da se plača na račun obresti 7% in 2% za odplačilo šume. Za plačüvanje bodeta določeniva 2 termina, i to 15. maja i 15. novembra. V prvomi termini se plača samo polovico obresti, v

Joško Maučec:

Zgodovina Slovenske krajine.

Gradovi i samostani i življenje v njij.

Na zemli panonskih Slovencev, dobimo že v najstarejših časaj grade ali utrdbe. Gda pa čtemo o gradaj, navadno mislimo na mogočna poslopja z velikimi, svetlimi, bogato opremlenimi dvoranami, gde je vse združeno, ka more življenje napraviti lepo i prijetno. I graski gospod, šteri je tüzivo, si mislimo, da je plavao v izobilji i veselji, krateč si čas z različnim prijetnim delom. Takše življenje je rejsan bilo na graščinaj kesneje v 15. i 16. stoletji, kda je guščak imeo vso oblast nad kmetom i ga izmzogavao, da je tudi on človeško bitje i ima iste pravice, kak njegov okrutni gospodar.

Že stari Slovani v svojoj staroj domovini so povnali gradé, to je utrjene prostore na strmih skalaj, sredi vode ali močvirja, kam so pribežali v bojnom časi, i gde so opravljali svojim poganskim bogovom žrtve. Gradé so utrjevali z močnim lesenim plotom, nasipi i okopi, za šterih so metali kamenje i drugo tedanje bojno orožje na sovražnika. Pa tudi v svojoj novoj domovini so si Slovani zgradili utrdbe, med njimi tudi panonski Slovenci. Tak sta postavila kneza Pribina i Kocel utrjeni grad pri Blatnom jezeri, gde sta imela svojo prestolico, tak grad je bio tudi v Radgoni

(Radgojev grad.) i na drugih krajaj zemle panonskih Slovencev.

Življenje v nekdanjih najstarejših gradih je ne bilo posebno prijetno. Prostora je bilo med debelimi kamenimi stenami jako malo.

Poleg gradov so bili za srednjeveško duševno i gospodarsko življenje najvažnejši samostani.

Že 8. i 9. stoletji dobimo med Slovenci dostokrat redovnike, šteri so oznanjali med njimi Kristušov navuk. Liki vpliv samostanov se je ne samo omejo na versko življenje, liki je segao tudi v šolske, gospodarske, prometne i trgovske razmere i sploj na vse namene duševnoga i družabnoga življenja.

Redovniki so iztreblali gošče i jih spreminjali v rodovitna polja, včili ljudi kmetovanja, skrbeli za ceste, mosté i druge prometne zveze. V samostanaj je bila doma znanost i umetnost, tu je najšlo slovstvo v najbole težkih časaj zaslombe. Tak da celo duhoviti francuski pisateo Montalembert pravi, da se ima Europa zahvaliti za svojo kulturo redovnikom.

Pri panonskih Slovencaj sta bila najbole razširjena dva redova, to je benediktinski i cistercijanski. Pravi ustanoviteo cisterijanskoga reda je bio sv. Bernard. Bil je francuz iz plemenite i bogate familije. Liki že v mladosti je čüto nenavadno resnobo i velko lübezen do samote. Gda

je bio 21 let star, je nagovarjao ešče nekaj svojih bratov i sorodnikov, da se skupno posvetijo redovniškomi življenji. V tom časi pa je že živelo v kraji Citó pri Dijoni na Francuskom nekaj redovnikov, šteri so šteli očuvati prvotno strogost i preprostost benediktinskoga reda. Liki njihovo siromaško življenje, puno zatajevanja i težkoga dela, je ne privabilo nikšega mladeniča. Leta 1112 je pa prišeo v te samostan sv. Bernard s 30 tovariši i si oblekeo s tovariši redovniško obleko. Zda je naednok zavladao v samostani novo življenje. Število redovnikov se je tak pomnožilo, da je bilo potrebno ustanoviti nove samostane.

Zda se je v samostani obnovila tista strogost i siromaštvo v redovniškomi življenji, kak je bila za časa sv. Benedikta. Po prvom samostani v Citó (latinski Cistercium — stüdenec) so se redovniki imenovali cistercijanci. Njihova obleka je bila vunena halja, prek štere so imeli dugi črni škapalet. Obleka je bila jako preprosta. Spodnjega oblačila so ne nosili. Tudi njihova hrana je bila jako preprosta. ne sa uživali mesa, edino v hüdem betegi so dobili tudi ribe i mleko. Spali so pa na slami, ne da bi slekli svojo haljo. O ponoči pa vsi redovniki vstanejo i spevlejo psalme do zajtra, potem pa idejo k meši. Ešče zda imamo na slovenskoj zemli več takših redovnikov, tak tudi v našoj rabskoj dolini pri Monoštri, šteri je ohranjen iz tej časov. (Dale.)

drugom pa druga polovica obresti i odpadajoči del šume. Te termine bo smela vlada spremeniti, če se časi zboljšajo.

Dug pri trgovcaj.

6. čl. zakonskoga predloga se je v telko spremenilo, da se izločijo od zaščite oni dugovje, štere so napravili kmetovalci pri trgovcaj z kúpuvanom življenski potrebščin po 20. avgusti letošnjega leta i ravno tak dugovje, napravleni pri obrtnikaj. Nadale si izločijo od zaščite oni dugovje, ki so ne vekši od 200 Din. Tej se morejo plačati do 1. okt. 1933. Če je dug od 200 do 500 Din, se plača prva polovica 1. okt. 1933, druga polovica pa 1. okt. 1934. Či je dug vekši kak 500 Din a menši od 2400.— se bo plačovalo v trej letaj i to vsako leto po eden tretji deo.

Znižanje dogov.

Čl 7 določa: Vsaki kmetovalec-dužnik, ki je zadnja tri ali več let plačüvao za svoje druge na obresti i druge stroške prek 16% letno, sme zahtevati, da se njemi dug zniža za 10%, či je plačüvao 20 do 24%, se njemi zniža za 20%, či je plačüvao 24—30%, se njemi zniža za 30%, či je plačüvao 30—36%, se njemi zniža za 50%, či je plačüvao 36—40% se njemi zniža za 70%, či pa je plačüvao več kak 40% obresti, se njemi odpiše celi dug. Tak znižani dug se bo plačüvao v deseti letni obrokaj z obrestmi, ki so določene v 3. čl., to je 2%.

Vsaki kmetovalec šteroga dugovje zne-sejo več kak 70% cele vrednosti (premične i nepremične), sme zahtevati, da se njemi dug zniža.

Znižanje vknizenih (intabularnih) dugov.

Čl. 16. določa, da se bodejo znižali dugovje pri prezaduženih na ete način: Vknizeni dugovje (vpisani v zemljiško knigo) ki majo 70% kritja v vrednosti dužnikovoga imanja, se popunoma pripoznajo. Či pa skupni znesek vknizenih dugov ne znese 70% vrednosti dužnikovoga imanja, se z ostankom pokrijejo drugi dugovje.

Znižanje vknizenih dugov po čl. 15., se bo zvršilo na sledeči način:

1. Vknizeni dugovje, ki majo kritje 70% vrednosti dužnikovoga imanja se bodo pripoznali popunoma (100%), či so se plačüvale na leto 12% obresti (interes). Či so obresti znašale od 12 do 16% se pripozna samo 90% duga. Či so bile obresti vekše od 16%, se pripozna samo 80% duga.

2) Či dugovje ne znesejo 70% vrednosti vsega dužnikovoga imanja, se za druge terjatve, ki so nej bile vknizene, znižajo na 90%, či so bile obresti 12%; ali na 80% či so bile obresti vekše od 16%.

3. Či pa skupno šuma na te način znižanih dugov ne bi najšla kritja v 70% vrednosti dužnikovoga imanja, se ostanek dugov ne pripozna (i to sorazmerno).

Dužnost zglasiti dugé.

Vsi tisti, šterim so kmetovalci kaj dužni, zvün denarni zavodov ali javni ustanov, so dužni dva meseca potem, kda dobi té zakon veljavnost, prijaviti davčnoj upravi vsa svoja posojila, či so že nej pred tem zavarüvana z vknizbov v zemljiško knigi. Po-vedati morejo višino obresti i posojila. Davčne uprave bodo na to vse te podatke poslale sodnijam, kde se bo zahtevalo znižanje dugov. Čl. 23 pravi, da zgübi dužnik pravico do olajšanja po tom zakoni, či ne povej, istinskih podatkov. Vse terjatve, ki ne bodo v določenom časi, to je 2 meseca potem, kda stopi te zakon v veljavnost, priglašene, se bodo štele za že sterjane.

Denarni zavodi ki pridejo v težkoče.

Či bodejo prosili denarni zavodi tüdi v bodoče one vgodnosti, štere so vživali po § 5, se bode po čl. 23 postavo poleg komisara tüdi posvetovalni odbor šteroga bodejo tvorili najmenje 4 menši i vekši upniki. Te odbor bo davao komisari svoje mišljenje i bo lejko posloao svojega predstavnika naravnost k ministri za trgovino i obrt.

Štrta nedela v adventi.

(Evangelij sv. Lúkača v III. táli.)

V petnajsetom leti vladara Tiberius casara bio je Poncius Pilatus poglavnik Judeje, i Herodes poglavar Galileje, Fiip pa brat njegov vladar Itrurije i Trachonitiskoga držanja i Lyzanas Abiline poglavar, za dühovniški poglavnikov Annaša i Kafjaša: vcinjena je reč Gospodova nad Ivanom Zakariašovim si-om v püstini: i prišeo je v vse jordansko držanje predgajoči krst pokore na odpüščanje grehov, liki je pisano v knjigaj Izaiáš proroka: glas kričečega v püstini: pripravljajte pot Gospodovo: ravne cinte steze njegove: vsaki dol naj se napuni i vsaki breg i gomila naj se ponizi: i kriva bodo rávna i ostre glatke poti: I videlo bode vsako telo božega Zveličitela.

Žezlo je zéto od Jude. Ves té poznáni svet vláda grešen grobijan Tiberij. Pa tüdi menši svetni oblastniki so nej dosta boukši. Celo cerkveniva glavára sta slüžbo kúpila od Rimlánov; pa v sváštvi sta; gnjes zapovidáve eden, vütro drugi, včasih pa oba: kak bole nesé. Punost vremena grehov. Zdaj cilo poganski vučenjacke pravijo, ka od ishoda rešiteo pride. Pa prihaja, Ivan njemi pot pripravla.

Kak ta nedela nekaj združü vse adventno želenje, tak je Ivan Krstiteo vtelovleno vse dobro stáre záveze. Izišao je iz dühovniške hiže. V začetki se je dosta od njega gučalo, potom je pa vse vtihnolo, — ár je po božem zvanji — že v gingavoj mladosti odišao v püstino: vsi velki lüdje se v samoti pripravljajo!

Noč je. V bližini belih šatorov, okoli ognjov sedijo lüdje z zagorelimi obrázi. Pa ne gučijo — kak inda — samo od kúpčije, liki tüdi od moškoga, šteroga obleč je iz grobe kameline dlake, šteri je samo kobilice i divji méd, šteri se dosta posti i vči. Ka?

Náj dolé napunimo, bregé pa znižimo, naj nemo malodüšni, gizdavi pa skopi, ne nečisti pa za nadnaravno slepi!

Či mo ga bogali, mo vidili bože zveličanje!

Pošta.

J. Dž, Kr. — Naslov g. P. je: Beograd, skupščina.

Flisar Anton, Kuplivnik. Bog povrni nadplačilo pri naročnini. — Škapar Treza Dolič. Plačali ste dozđaj 802 Din. Duga je ešče 360 Din z poštninov za Kalendarare sküпно. — Mihollč Jožef, Sülin-ci 6. Vi ste vse plačali, tüdi poštnino od kalendarov. — Mekiš Roza, Trakova. Duga je z poštninov vred za kalendarare 30 Din, ovo je vse plačano. — Kozar Jürrij, Martinje. Vse ste plačali z poštnino vred. Hvalevredno je vaše siromaško lüdstvo, ka je vse plačalo.

Tivar-obleke

se najceneje dobijo v trgovini

ADOLF PREIS

MURSKA SOBOTA, cerkvena ul. 13.

Obleke se že dobijo od 240 Din naprej. Za mladožence 290 Din. — Prvovrstno blago. — Trgovina preseli svoje prostore od 1. jan. 1933. na Lendavsko cesto v hišo g. HARTERJA.

Izšla je

BLAZNIKOVA
VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1933.

štera ma 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, šteri je bio že od naših očakov najbole cenjeni i je ešče dnes najbole razširjeni.

V »Velikoj Pratici« najdeš vse, ka človek potrebüje vsakši den: Katoliški koledar z nebeskimi, sunčnimi, mesečnimi, vremenski-mi i dnevnimi znamenji; — sunčne i mesečne potemnenja; — pošne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke, za pobotnice, kúpne pogodbe i račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani i Zagrebi; vse senja na Kranjskom, Koroskom, Štajerskom, Prekmurji, Međimurji i Juliskoj Benečiji: — pregled o konci breje živine; — popis vseh važnih domačih i tujih dogodkov v preteklo-m leti; — tabela za računanje obresti; — živjenjepis važnih i odločilnih o-eb s slikami; — oznani-a predmetov, štere rabi kmetovalec i žena v hiši. — Cena 5 Din. —

»Velika Pratika« se dobi v vseh vekših trgovinaj i se lahko naroči tüdi pismeno pri založniki:

tiskarni J. Blaznika nasl. d. d.
v Ljubljani.